

NATUUR & WATER IN DE STAD

Natuur en water in de stad is belangrijk. Daar wordt een stad aantrekkelijker van en duurzamer. Het zorgt voor herstel van biodiversiteit, vermindering van hittestress en een betere luchtkwaliteit. Mensen en vele soorten planten en dieren hebben zich goed weten aan te passen aan de steeds veranderende stadsomgeving, die functioneert als een biotoop. Gierzwaluwen, huismussen en muurvarens zijn echte stadsbewoners en veel nieuwe zuidelijke soorten planten en insecten beproeven hun geluk in opwarmende steden. Ook inheemse diersoorten ontdekken de stad als leefgebied.

OIJPOORT
Je loopt hier zo de Ooijpolder in, met veel natuur om in te wandelen!

Kijk om je heen naar de vele groenprojecten, zoek doorkijkjes naar andere groene plekken, luister naar de vogels die je op de hele route hoort. Let ook op de wilde stoepplantjes, die spontaan in de stad groeien tussende stenen door: soms ook wel onkruid genoemd. Die planten hebben echt een meerwaarde, ze verkoelenniet alleen de openbare ruimte, ook vele insecten maken gebruik van dit soort waardevolle planten.

Het hoogteverschil in het centrum en de Benedenstad zorgt voor uitdagingen en kansen bij het omgaan met water in de stad. Om regenwater op een duurzame manier te verwerken, liggen er verschillende systemen naast elkaar. In deze route laten we enkele van deze systemen zien. Let vooral op plekken met veel putdeksels; daar gebeurt het meest... ondergronds.

Deze route is digitaal te downloaden op intonijmegen.com/routes, zoek op natuur en water. Hier vind je nog veel meer mooie wandel- en fietsroutes in Nijmegen.

N

NIJMEGEN

OLD CITY YOUNG VIBE

LOOP JE MEE?

INTONIJMEGEN.COM

1 CITYSTORE GROTE MARKT 17

De Grote Markt is het oude hart van Nijmegen met het beeld van Mariken van Nieumeghen, de Sint Stevenskerk en het Waaggebouw. Het water van de straat vóór de winkels wordt opgevangen en gezuiverd. Het gaat naar de lindebomen die er staan, zodat die kunnen groeien. Een goede benutting van het regenwater.

Loop even linksom onder de boog naar de Stevenstoren

2 SINT STEVENSTOREN

In de Sint Stevensstoren is nest-gelegenheid voor één van de snelste dieren op aarde, de slechtvalk én voor de ultravlieger, de gierzwaluw. Van oorsprong broeden beide vogels voorname-lijk in gebergten en kliffen langs de kust. Grote bouwwerken in de stad lijken erg op dit soort rotslandschappen. Daarom broeden ze in Nederland uitsluitend op- of in gebouwen en hoge bouwconstructies.

Loop vanuit de Citystore rechts de Augustijnenstraat in naar beneden.

3 HOUSTRAAT

Onderaan aan je rechterhand zie je de Houtstraat. Vlak voor deze straat liggen drie putdeksels bij elkaar. Op het oog niks bijzonders, maar niets is minder waar. Deze deksels zijn onderdeel van een groot ondergronds verdeelwerk van de riolering. Onder deze deksels ligt een put van maar liefst 9 meter lang, 7 meter breed en ongeveer 6 meter diep.

Ga linksaf naar Plein 1944.

4 PLEIN 1944

Vanuit Plein 1944 sluit een hoofdriool van 1,5 m doorsnee aan op de put bij de Houtstraat, daarin wordt rioolwater uit Nijmegen Oost afgevoerd. Het verdeelwerk verdeelt het water, afhankelijk van het aanbod, over twee riooltracés die het water naar de rioolwaterzuivering in Weurt transporteren. Het plein was een groot herinrichtingsproject in het centrum (2013) met winkels en woningen.

Steek het plein diagonaal over en steek recht over op de kruising met de winkelstraat. Ga de eerste links naar het Koningsplein.

5 KONINGSPLEIN

Het waterkunstwerk met de fonteintjes op het Koningsplein heet: De Bedriegertjes. Je weet nooit welk fonteintje gaat spuiten en hoeveel water dan omhoog komt. In eerste instantie werden de Bedriegertjes gevoed met regenwater vanuit de hoger gelegen straten (Marikenstraat, Mariënborg en het Koningsplein). Vanwege de volksgezondheid wordt nu vooral leidingwater gebruikt.

Loop langs de Bedriegertjes, steek rechts het plein over, ga links winkelstraat de Marikenstraat in. Ga aan het eind van deze straat rechtsaf de Burchtstraat in.

6 BURCHTSTRAAT

Met de renovatie van het centrum (1998) werden de straten van en naar de Grote Markt afgekoppeld van het riool en stroomt het regenwater nu in een poreuze infiltratiebuis. Naast de winkel op nr. 126, staat een watertappunt waar je gratis je fles met drinkwater kunt vullen. Aan je linkerzijde zie je een waterpomp uit 1747. Voor Nijmegen van belang als het enige 'straatmeubilair' van de achttiende eeuw.

Loop langs de waterpomp, steek over, loop over het plein Kelfkensbos en ga halverwege het plein links het bruggetje over het Valkhofpark in.

7 VALKHOFPARK

In het Valkhofpark is naast de Sint Nicolaaskapel, links achterin, een mooi uitzichtpunt naar de overkant van de Waal en de Ooijpolder. Het Valkhofpark is eind 18e-, begin 19e eeuw aangelegd op de resten van de Valkhofburcht. Het oorspronkelijke ontwerp is van Zocher in de Engelse Landschapstijl, maar door latere herinrichtingen is daar weinig meer van te zien.

Ga tegenover de ingang van de kapel de trapjes af en stop even bij de grote trappen aan je rechterhand (de Veerpoorttrappen) (Zo je wil: loop even trap af en weer op).

8 DE WAALKADE

Onderaan de trappen zie je de Lindenberghaven en de Waalkade. Die waren erg verstaend en als parkeerplaats in gebruik. Sinds enkele jaren zijn ze groen ingericht.

De kade is verlaagd en meer gericht naar de rivier. Vanaf de terrassen aan de gevels lopen de gazons af richting de Waal. De rivier heeft daardoor meer ruimte. In de winter treedt de Waal geregeld buiten zijn oevers. De bomen die hier geplant zijn kunnen er tegen om een korte tijd onder water te staan.

Loop bovenaan de trappen recht door een trapje op; je komt op het Groene Balkon (de parkeergarage van het Casino is aan je rechterhand.)

9 HET GROENE BALKON

Het Groene Balkon is halverwege de jaren 50 van de vorige eeuw ontstaan door de aanleg van een grote keermuur die de hoogtevverschillen in de Benedenstad moest overbruggen. Veel van het puin van het bombardement in 1944 werd erachter gestort.

Ga aan het einde van de parkeerplaats vóór de eerste rij huizen linksaf naar de Klokkenberg. Ga bij nr. 25 rechts het trapje af. Ga linksom de hoek naar de Mucherplaats.

10 MUCHTERPLAATS

Dit is één van de plekken in de stad waar het groen door bewoners wordt beheerd. Niet alleen mooie planten maar ook eetbare planten werden hier aangeplant. Daarmee is het een goed voorbeeld van 'stadslandbouw' op kleine schaal.

Hou links aan en loop de Mucherstraat in. Neem de eerste rechts naar de Spinhuisstraat. Ga rechts de trapjes af naar de Spinhuisplaats.

11 SPINHUISPLAATS

De Spinhuisplaats is een ruim opgezette hof. Hier ligt het accent op groen en spelen. In de vol gebouwde stad een welkome afwisseling.

Ga bij de onderste trap van de parkeerplaats linksaf. Ga rechtsaf de Platenmakersstraat- en daarna rechts de Grotestraat in.

12 GROTESTRAAT

Op dit punt in de Grotestraat kun je goed het hoogteverschil in het Nijmeegse centrum ervaren. Bovendien heb je een mooi doorkijkje naar de Waal. In deze straat zijn veel geveltuintjes aangelegd: belangrijk voor klimaat en biodiversiteit. Dit soort geveltuintjes dienen voor diverse diersoorten (waaronder bijen en vlinders) als stapsteen om door de binnenstad voort te bewegen.

Neem de eerste links, de Pepergas. Loop naar boven naar de Korenmarkt en het monumentale pand de Commanderie.

13 KORENMARKT

De Korenmarkt was vroeger een parkeerplaats. Enkele jaren geleden is er een park van gemaakt. Bij de aanleg kwam

heel wat archeologie aan het licht zoals enkele graven en de resten van een kapel die nu zichtbaar zijn. Het is een mooie, groene, recreatieve plek in de stenige omgeving, die in de zomer verkoeling biedt. Het water dat in het parkje rondgepompt wordt, is een mix van regenwater en leidingwater. Als het te droog is, wordt het regenwater aangevuld met leidingwater.

14 COMMANDERIE VAN SINT JAN

De Commanderie van Sint Jan is in 1196 gebouwd als opvangplek voor pelgrims. Nu biedt dit monument onder andere plek aan een brouwerij en horeca. Het plein ervoor wordt mooi beschaduwde door kersenbomen.

Loop langs de Commanderie de Johannierterhof af, steil naar beneden.

15 JOHANNIETERHOF

De Johannierterhof was een aantal jaren geleden nog een standaard gemeenteplantsoen. Bewoners wilden er echter meer van maken en het ook gaan beheren. Het resultaat is een prachtig groen hofje.

Loop helemaal naar beneden, ga aan het einde links. Je komt in de Nonnestraat. Loop door tot de rotonde, de Kitty de Wijzeplaats.

16 KITTY DE WIJZEPLAATS

In de omgeving van de Kitty de Wijzeplaats valt het vele gevelgroen op dat enkele jaren geleden is aangeplant om de straten een groenere aanblik te geven. Er is hier te weinig plek voor bomen.

Ga rechtsaf de Priemstraat in. Loop recht door, steek de Lage Markt over en ga onder de Anthonispoort door. Ga rechts het trapje op, steek over en ga dan links de hellingbaan af naar de Waalkade.

17 HELLINGBAAN

De hellingbaan steekt door de hoogwaterkering heen. Dit is te zien op de plek waar bij hoogwater stalen balken in de doorgang gezet kunnen worden. Bij 12 meter boven NAP staat de kade

onder water. Door dat de kering er is, kan het water nog stijgen tot maximaal 14,5 meter boven NAP. Loop door langs de Waal. Je ziet links het Labyrint van Klaus van de Locht. Wanneer er water in het kunstwerk staat doet zich een speciaal geluidseffect voor. Ga dan in het midden op een muurtje staan en fluister iets naar de persoon die op de buitenste ring staat.

Loop verder langs de Waal tot de afslag vlak voor de Spoorbrug. Meteen links om de hoek ga je het trapje op. Je bent op de Kromme Elleboog. Loop een stukje rechtsom en ga bij nummer 2 t/m 26 onder het boogje door. Je loopt door een binnentuintje. Ga bij de uitgang naar rechts, (de Nieuwe Markt), weer rechts (Rode Toren) en loop onder het poortje links de Karthuizerhof door. Je komt uit op het Joris Ivensplein.

18 JORIS IVENSPLEIN

Het Joris Ivensplein was vroeger parkeerterrein en sinds 2013 deels verhoogd en voorzien van zitjes en bomen.

Loop recht door en steek over naar het Kronenburgerpark.

19 KRONENBURGERPARK

Het Kronenburgerpark is aangelegd in 1880 in Engelse Landschapstijl en heeft meer dan 100 jaar dienst gedaan als waterwingebied. Het grondwater hier ter plaatse komt van de stuwwal ten oosten van het centrum en stroomt in ongeveer 25 jaar naar het lager gelegen Kronenburgerpark. Dit water was tot 1984 zo schoon, dat het bijna ongezuiverd inzetbaar was als drinkwater.

Loop door het park langs de vijver naar de waterval.

20 DE WATERVAL

De waterval wordt gevoed met grondwater uit de bodem. Regenwater van de paden in het park komt via putten in de vijver, door buizen die uit de kant steken. In de vijver liggen 190 kratten met mosselen (Quagga mosselen) die het water op een natuurlijke manier filteren. De mosselen eten de blauw/rood en groen algen op.

Volg het pad rechts langs de vijver en bij de toren naar rechts. Ga voor het speeltuintje links en volg het pad naar links omhoog parallel aan de Parkweg. Je komt langs de toren De Roomse Voet (hier bovenop heb je een prachtig uitzicht op het park!).

Loop door en neem rechts de trapjes het park uit. Steek over en loop schuin links de Pijkestraat in naar beneden. Ga rechtsaf de Hessenberg in naar het Gebroeders Van Limburgplein.

21 GEBROEDERS VAN LIMBURGPLEIN

Bij de herinrichting van dit gebied (2008) is er een nieuw woongebied ontstaan en is gekozen om regenwater duurzaam te verwerken en af te koppelen: onder de gebouwen liggen waterkelders waarin water wordt opgevangen en kan wegzinken. Onder de straten liggen poreuze infiltratierielen (betonnen buizen met gaatjes erin) die het regenwater in de bodem laten zakken. Daardoor is het regenwater afgekoppeld van het vuilwaterriool.

Volg de straat tot de Lange Hezelstraat en ga rechts naar het pleintje de Ganzenheuvel.

22 GANZENHEUVEL

Je ziet het kunstwerk 'WATERIS', de 2 waterputten staan op de historische plek waar de bewoners van Nijmegen hun drinkwater oetakelden. Onder de Ganzenheuvel ligt een infiltratieriool waarin regenwater wordt opgevangen in een betonnen bak. Ook ligt hier een overstortriool van 120 cm doorsnede. Kijk eens naar het grote aantal verschillende putdeksels dat hier ligt. Dit duidt op een druk ondergronds waterverkeer.

Loop recht door de Stikke Hezelstraat omhoog.

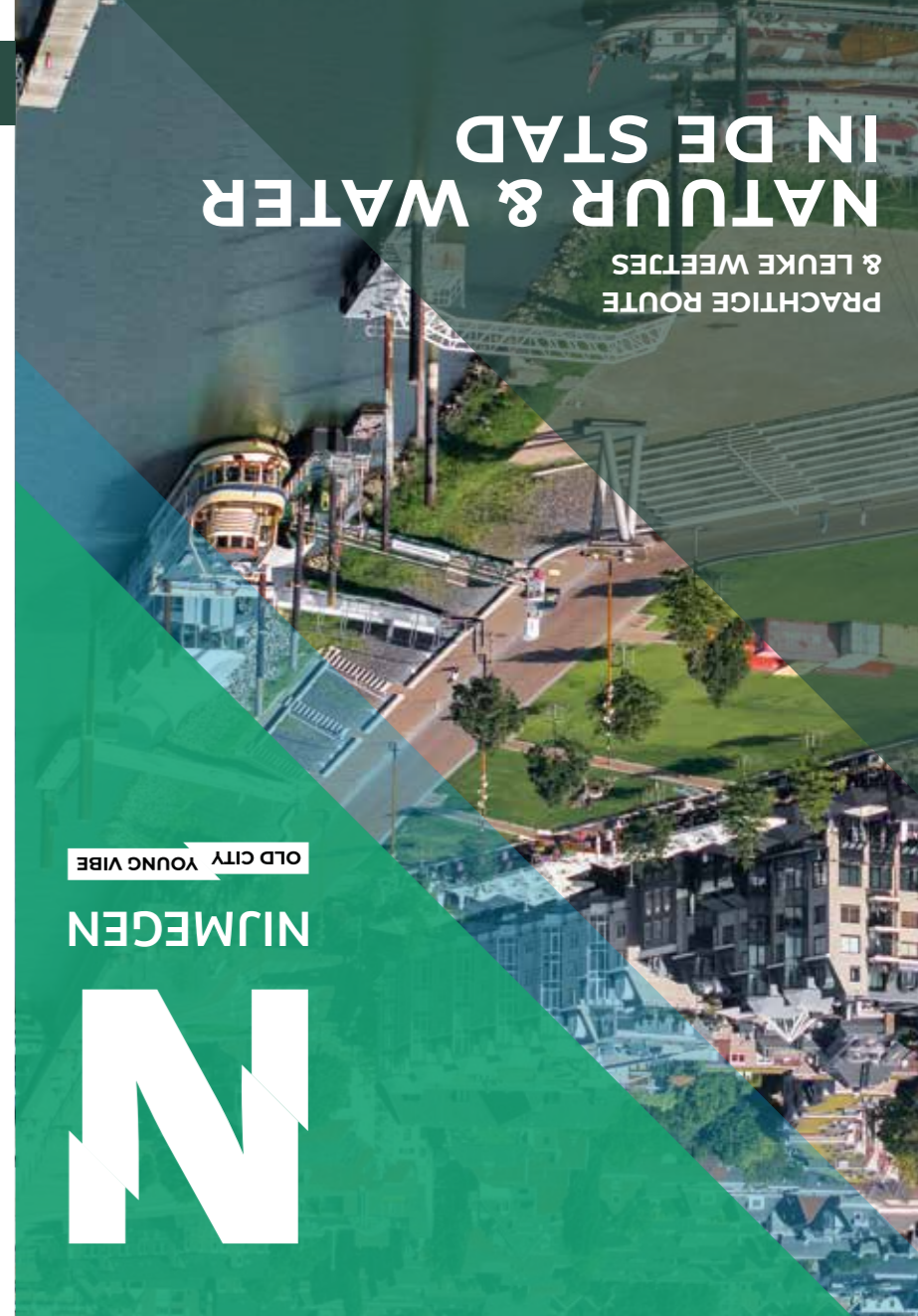
23 STIKKE HEZELSTRAAT

Er ligt een waterloop midden in deze straat: de cascade. Vanaf de lente tot de herfst stroomt hier regenwater door. Dit wordt opgepompt uit een grote betonnen waterberging onder het lager gelegen pleintje. De regenpijpen aan de linkerzijde van de straat zijn allemaal afgekoppeld. Boven aan de straat staan bomen, die ondergronds van water worden voorzien door het waterloopje in de straat. Zo wordt het regenwater nog beter benut en wordt de stad steeds groener.

Aan het eind van de Stikke Hezelstraat ben je weer bij de Citystore: het begin- en eindpunt van de wandeling.

Luister en kijk naar de vele tijlpende huismussen die in de stad broeden. Huismussen zijn een goede indicator voor basiskwaliteit natuur. Naast nestgelegenheid in gebouwen hebben ze divers en structuurrijk groen nodig in de nabije omgeving voor dekking en voedsel. Daarmee ontstaat een geschikte leefomgeving voor veel andere diersoorten.

NATUUR & WATER IN DE STAD
PRACHTIGE ROUTE & LEUKE WEETJES

OLD CITY YOUNG VIBE

NIJMEGEN

LENGTE WANDELING ca. 4 km
NB: Voor de wandeling moet je goed ter been zijn i.v.m. trappen en bestrating.

LEUKE WEETJES

STADSMUREN

Oude stadsmuren hebben ecologische meerwaarde, omdat ze volstaan met bijzondere muurplanten, zoals muurleeuwenbek en klein glas-kruid. Voor sommige planten zijn muren het normale leefmilieu. Het zijn van oorsprong rotsplanten. Maar muren die begroeid zijn met wilde planten worden steeds zeldzamer. Dat komt bijvoorbeeld door de manier van restaureren: oude traditionele bakstenenmuren worden vervangen door betonconstructies. En ook het gebruik van kalkarme 'harde mortel' werkt hier niet aan mee. Daardoor kunnen muurplanten zich minder goed vestigen.

KRONENBURGERPARK

Het park is een 'natuurparel' in de stad. Door de aanwezigheid van bijzondere plant- en diersoorten wordt bepaald welke groengebieden extra belangrijk zijn voor de natuurwaarden van de stad. Om deze bijzondere natuur te behouden en versterken moeten dieren en planten zich vrijuit kunnen voortbewegen door de stad. Groene structuren vervullen hierin een belangrijke rol als ecologische verbinding. Niet alleen binnen de natuurparels maar ook binnen de rest van Nijmegen vind je deze bijzondere natuur.

OLD CITY YOUNG VIBE

COLOFON

Mogelijk gemaakt door de gemeente Nijmegen
Foto's: Yaas Huwae Fotografie
Ontwerp en realisatie: StudioBont